

УДК.339.92

І.М. Миценко, акад., проф., д-р екон. наук*Кіровоградський національний технічний університет*

Місце і роль України в політиці європейського союзу

Визначено та охарактеризовано динаміку та інтеграційний розвиток України з Європейським Союзом. Підняті проблеми подальшого реформування системи державного регулювання економіки України в контексті інтеграції в ЄС.

інтеграція, комунікаційно-інформаційні системи, глобалізація, регіоналізація, зовнішньоекономічна політика, геоэкономика

Дослідження глибинних процесів розвитку світового господарства є важливим для розуміння тенденцій та напрямків розвитку національних економік, розбудови їх власної економічної стратегії та формування адекватної політики. До таких процесів на сучасному етапі можна віднести інтеграцію, що сприяє зміцненню взаємозалежності елементів соціальної системи, яка базується на розвитку національної економіки.

Інтеграція в сучасних умовах розвитку є вищим ступенем інтернаціоналізації, явищем об'єктивним, що здійснюється в комплексі конкретних форм співробітництва різних країн світу.

Характерною рисою сучасної інтеграції світового господарства є його глобалізація. Це означає не тільки послаблення процесу взаємодії та взаємопроникнення між різними державами, а й формування економічних систем, діючих в рамках всієї світової економіки як єдине ціле, реалізація принципу ефективного розміщення основних видів ресурсів транснаціональних корпорацій в рамках всього світового господарства [1].

Цілком зрозуміло, що сьогодні інтеграційні процеси утворюють єдину, диверсифіковану, багаторівневу, ієрархічну систему, що охоплює сукупність міжнародних форм науки, техніки й виробництва, обігу єдиної валюти, а її структурними домінантами є глобальні ринки, міжнародні комунікаційно-інформаційні системи, численні суб'єкти, що здійснюють міжнародну економічну політику [2]. Слід також відзначити, що за останнє десятиліття відбувається постійне зростання ролі і значення саме зовнішньоекономічної політики держав в цьому напрямку.

Ефективна й достатньо широка участь України в сучасних та економічних інтеграційних процесах, в системі міжнародного співробітництва об'єктивно зумовлена перевагами стратегічного партнерства, національної безпеки, міжнародного поділу праці, а також нагальною необхідністю подолати існуючі перешкоди на шляху до світового господарства. В свою чергу, об'єктивно зумовлені потреби підвищення результативності участі України в процесах міжнародного співробітництва, максимізації потенціалу національної спеціалізації потребують всебічної активізації та економічної взаємодії країн-сусідів стосовно нашої держави.

Головні практичні питання, які належить розв'язувати в процесах міжнародного співробітництва української держави, оптимізації умов її включення не лише до тих утворень та об'єднань, які характеризують поступ глобалізації, але й розвиток регіоналізації, пов'язані з проблемою інтеграційних пріоритетів. Передусім постає прагматичне завдання з'ясувати, які ж переваги одержують країни, які беруть участь у регіональних блоках.

Крім зрозумілих переваг, які отримує держава від міжнародної торгівлі та відповідної можливості здійснювати спеціалізоване виробництво, забезпечувати міжнародне інвестування та покращувати кадровий потенціал, оптимізовувати розміщення та використання економічних ресурсів, постають і інші, інколи недооцінювані переваги. Так, одна з найбільш важливих привабливих сторін участі країни в міжнародних інтеграційних процесах, зокрема у регіоналізації, визначається можливістю „імпорту” організаційного менеджменту в галузі торгівлі й передачі технологій щодо проведення організації економічної політики з боку країн-учасниць.

Розвитку інтеграції спонукають різноманітні фактори, але найсуттєвішим є технічний прогрес, вплив якого можна розглядати на прикладі транспорту та техніки зв'язку, що сприяють зниженню витрат на здійснення трансакцій. Серед економічних факторів доцільно виділити поступове зниження обмежень у торгівлі товарами, що особливо сприяють принципам Світової Організації Торгівлі (СОТ), та лібералізація ринку капіталу на основі запровадження й поширення конвертованості національних валют, а саме у сфері фінансових послуг ідея інтеграції виражає тенденцію до злиття традиційно розділених національних валют.

Також умови спільної участі в регіональних блоках вимагають гармонізації як економічної, так і політичної координації дій у сфері захисту навколишнього середовища, стабільної монетарної політики й постійного валютного курсу, що допомагає становленню таких важливих структурних факторів для країн, які розв'язують завдання докорінної системної трансформації економіки та соціально-економічних систем у цілому.

Поняття „інтеграція” можна визначити як об'єктивний свідомий процес, спрямований на зближення, взаємопроникнення та поєднання національних господарств, з метою зміцнення як внутрішньої (в окремій країні) так і зовнішньої (світової) форми розвитку економіки, що в кінцевому рахунку сприяє взаємозалежності елементів соціальної системи, направлених на забезпечення добробуту людини, суспільства.

Така постановка проблеми актуалізується у випадках системної типологічної близькості, яка має місце, якщо розглядати Україну та держави Європейського Союзу (ЄС).

Україна і держави ЄС зацікавлені в стабільному співробітництві як в економічній, політичній та в інших сферах. Головними концепціями розвитку означених країн є: динамічний розвиток двосторонніх міждержавних відносин, пошук можливостей регіонального інтеграційного зближення, інтенсифікація співробітництва у загальноєвропейських структурах. Зацікавленість у взаємному співробітництві пояснюється не тільки територіальними факторами, а й спорідненістю стратегічних завдань, що стоять перед даними державами на сучасному етапі.

Отже, розглядаючи інтеграційні процеси можна застосовувати концепцію економічної інтеграції відомого американського дослідника В. Баласа [3], яка враховує декілька етапів регіональної інтеграції, а саме: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, валютний союз, повна інтеграція.

Однак практика розвитку західноєвропейської інтеграції внесла певні корективи до даної концепції, де у відповідності до сучасних концепцій вищим рівнем міжнародної регіональної інтеграції є політичний союз, в рамках якого координуються не лише господарська діяльність держав – членів, а й політичні процеси. Члени такого інтеграційного угруповання передають частку свого суверенітету до сфери компетенції наднаціональних інституцій влади. Ця форма на практиці успішно здійснюється в межах найбільш впливового інтеграційного угруповання – Європейського Союзу. Враховуючи різні рівні економічної інтеграції — від простої зони вільної торгівлі до

повного політичного союзу з низкою альтернатив між ними наведено схему етапів розвитку світових інтеграційних процесів (рис. 1).

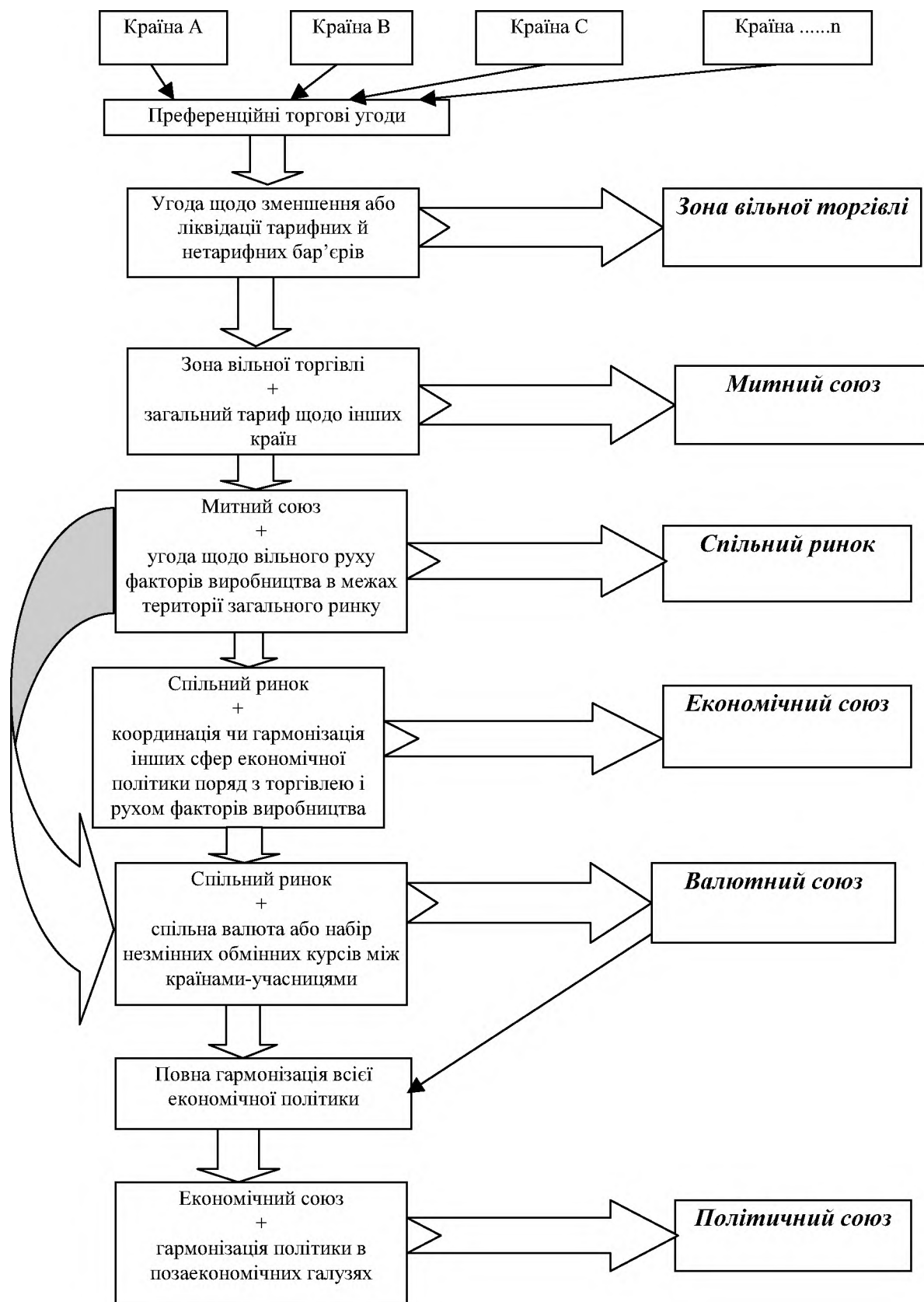

Рисунок 1 – Концептуальна схема етапів розвитку світових інтеграційних процесів

Нині Європейський Союз нараховує 25 держав-учасниць, на нього припадає більше 20% світового валового внутрішнього продукту і близько 35% світової торгівлі. Згідно оцінки Французького інституту міжнародних відносин, при збереженні існуючих тенденцій до 2050 року лише 17% ВВП буде вироблятися в Європейському Союзі, 45% — в Китаї, 31% — в США. Частка Європейського Союзу, США і Китаю в світовій торгівлі складає відповідно 17, 17 і 51%[4].

Економічні наслідки цих зрушень очевидні про що свідчить статистичні дані за 2005 рік та прогнозні дані на 2006 та 2007 рр. наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Тенденції розвитку ЄС за 2005 р. та прогнозні дані на 2006-2007 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Чисельність населення, млн. осіб	461,5	462,7	464,3
Валовий внутрішній продукт ЄС, млрд. євро	10740	11173	11631
ВВП на душу населення в країнах ЄС, тис. євро	88,4	88,7	88,8
Частка імпорту у ВВП, %	36,3	37,6	38,5
Частка імпорту у ВВП в межах країн ЄС, %	19,1	19,8	20,4
Частка експорту у ВВП, %	37,1	38,2	39,1

Відчутні покращення в інтеграції поступово усвідомлюють громадяни Європи. Біля 80% із них стверджують, що відкритість внутрішніх митних кордонів розширює асортимент доступних їм товарів, 67% - що поліпшилась їх якість і 41% - що знизилась ціни. Серед промисловців позитивний ефект змін, що відбуваються відмітили 46% опитаних. [5].

В своїх програмних документах керівництво Євросоюзу ставить задачу перетворення ЄС в головну силу в світовій економіці і в суспільстві майбутнього, яке ґрунтувалося б на знаннях (тобто інноваційного і конкурентно лідируючого в світі), на базі стійкого економічного зростання і можливої більш повної зайнятості. В практичному плані все це сформульовано в Лісабонській (2000р.) Декларації Євросоюзу з перспективою на 2010 рік.

Утворення нових незалежних держав, а також політичні та економічні процеси, що розпочалися у цих країнах в історичному часі співпали з становленням української державності і повністю відповідають національним інтересам України, яка географічно і безперечно є Європейською державою. Від того часу Україна чітко визначила свій внутрішній і зовнішньополітичний курс на розвиток та поліпшення демократії, прискорення ринкових реформ, на побудову такого суспільства, де найвищою цінністю є людина, її права і свобода.

Визначальною рисою економічного розвитку країн стала відкрита ринкова система господарювання, яка дає змогу формуванню і налагодженню зовнішніх зв'язків між країнами, здійснювати організацію та управління зовнішньоекономічною діяльністю, а також розробку та реалізації ефективної зовнішньоторгівельної політики.

Позиція України щодо ЄС вперше на законодавчому рівні була сформована в Основних напрямках зовнішньої політики України, яка схвалена Верховною Радою України 2.07.1993 року.

Пріоритетність співробітництва України з ЄС і його окремими державами-членами зумовлена тим, що саме це угруповання визначатиме напрями економічного розвитку та забезпечуватиме політичну стабільність на Європейському просторі у середньо- та довгостроковій перспективах.

Для Євроінтеграційних намірів України вже закладено певні підвалини: зокрема, укладено Угоду про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами, що передбачає утворення ряду спільних органів (ратифіковано Законом України від 10 листопада 1994 р. №237/94-ВР), розроблено Програму інтеграції України до Європейського Союзу (затверджено Указом Президента України від 14 серпня 2000 р. №1072/2000), щороку переглядаються і уточнюються на підставі даних спільного моніторингу виконання національних та галузевих програм.

У 1994 році в м. Люксембурзі між Україною та ЄС була підписана Угода про партнерство та співробітництво (УПС) і набула чинності в 1998 році після ратифікації 15 державами-членами ЄС. Набуття чинності УПС стало правовою основою політичного та економічного діалогу між ЄС та Україною. Угода містить взаємні зобов'язання, які надають можливість забезпечити динамічний розвиток торгівлі та інвестицій і закладають основу для широкого економічного, фінансового, соціального та культурного співробітництва.

Механізмом реалізації програмних пріоритетів стали постійні напрацювання робіт з адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Завдяки розробці такого механізму Програма є досить гнучким і відкритим для удосконалення документом. Зокрема розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4.03.2004 р. №111-р затверджено План дій щодо реалізації пріоритетних напрямків цієї Програми між Україною та ЄС.

Нині здійснюється постійний моніторинг виконання заходів вищезазначених планів роботи з адаптації і здійснюється постійна координація дій з вирішення питань, що виникають у ході їх реалізації.

Програма інтеграції України до ЄС передбачає, що програми та плани політичного, соціально-економічного спрямування, які вже затверджені, а також ті, що розробляються, повинні враховувати цілі цієї Програми і відповідати її основним положенням. Це значно розширило базові засади для реалізації програмних пріоритетів шляхом запровадження заходів у рамках державних цільових та галузевих програмах, у тому числі програмах соціально-економічного розвитку.

Цілі та завдання нового етапу розвитку України визначені у Посланні Президента України до Верховної Ради України „Європейський вибір Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки”. Чітка і пріоритетна орієнтація України на інтеграцію до ЄС, набуття статусу спочатку асоційованого, а згодом повноправного членства, розглядається як основа стратегії економічного та соціального розвитку держави на наступні десять років і більш віддалену перспективу. Стрижнем такої стратегії має стати створення реальних передумов у вирішенні основного геополітичного завдання нашої держави – вступу України до ЄС.

Науково-обґрунтоване відображення цих процесів знайшло своє втілення у „Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки)” Шляхом європейської інтеграції [6], де головною метою державної політики було, є і буде створення передумов та здійснення реальних кроків для вступу до ЄС і послідовне запровадження в життя європейської моделі розвитку загалом.

Адаптація законодавства України – це перший етап тривалого процесу наближення національної системи права, включаючи також правову культуру, доктрину та судову і адміністративну практику, до системи права ЄС відповідно критеріїв, що висувуються ЄС щодо держав, які мають намір приєднатися до нього. Виходячи саме з такого розуміння, процес адаптації має охоплювати як нормотворення, так і нормозастосування і бути обов'язковим для всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Для України адаптація національного законодавства до норм права ЄС має особливу значущість і актуальність, оскільки з цим процесом пов'язане не тільки створення правової бази для майбутнього вступу до ЄС, а й досягнення інших важливих для нашої держави цілей, а саме:

- створення підґрунтя та рушійної сили правової, адміністративної та судової реформи в Україні;
- наближення України до повного виконання своїх зобов'язань за умов УПС як етапу на шляху поступової інтеграції до ЄС;
- створення стимулу для здійснення економічних реформ, підвищення конкурентоспроможності економіки та сприяння залученню іноземних інвестицій в Україну;
- розвиток зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС, оскільки зі створенням зони вільної торгівлі для них діятимуть однакові правила;
- подальша демократизація суспільних процесів, розбудова основних засад функціонування громадянського суспільства відповідно до європейських стандартів.

Адаптація законодавства України, а згодом і всієї правової системи – важливе завдання, що потребує значних ресурсів і часу. У процесі його реалізації ми маємо покладатися не лише на технічну допомогу з боку ЄС, яка є подібною і корисною, а передусім на власні сили, фінансові та матеріальні ресурси, політичну волю та відповідальність.

Як підтверджує досвід країн-кандидатів, процес адаптації законодавства включає в себе кілька послідовних етапів. Для України доцільними є такі етапи:

- приведення законодавства України у відповідність до норм СОТ на підставі торговельних інтересів нашої країни в контексті її вступу до цієї організації, зокрема з метою підвищення конкурентоспроможності української економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі, створення сприятливого середовища для залучення іноземних інвестицій;
- адаптація законодавства України у пріоритетних сферах, пов'язаних із зовнішньою торгівлею, у контексті створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС;
- адаптація не лише у сфері внутрішнього ринку, а й у сфері політики безпеки, юстиції та внутрішніх справ, йдеться про повне виконання положень УПС і створення на цій основі передумов для укладення угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;
- адаптація правової системи України до права ЄС згідно з положеннями Угоди про асоціацію з метою підготовки умов для вступу до Європейського Союзу.

Значним здобутком стало ухвалення Європейським Парламентом Резолюції щодо України 13 січня 2005 року, в якій депутати Європарламенту закликали Раду ЄС та Європейську Комісію посилити відносини з Україною шляхом вирішення низки проблемних питань двосторонніх відносин та визначення інших форм інтеграції з Україною поза рамками Європейської політики сусідства, які б передбачали чітку європейську перспективу з можливим набуттям членства в ЄС.

Хоча Договір про Європейський Союз та Конституційний договір ЄС містять положення про можливість вступу до ЄС будь-якої європейської країни, яка досягла Копенгагенських критеріїв членства, перспектива інтеграції кожної конкретної країни визначається окремо.

Основними ознаками визнання країни кандидатом на вступ до ЄС є визначення членства як довгострокової мети відносин та укладення Угоди про асоціацію, головною метою якої є підготовка країни до інтеграції з ЄС.

Сьогодні головна політична лінія ЄС полягає у розбудові стосунків з Україною в рамках Європейської політики сусідства, базуючись на схваленому 21 лютого 2005 року Плані дій Україна – ЄС.

Розрахований на три роки, План дій Україна – ЄС передбачає значний рівень інтеграції України в єдиний європейський економічний простір, участь у низці галузевих програм та політики ЄС, рух у напрямку спрощення візового режиму поїздок громадян України до держав-членів ЄС та створення зони вільної торгівлі. План дій передбачає також можливість перегляду договірно-правової бази відносин між Україною та ЄС на основі результатів виконання положень цього документу.

Внутрішньополітичні події в Україні у зв'язку з президентськими виборами у грудні 2004 року поставили Європейський Союз перед складною дилемою, на яку сьогодні він не готовий дати повноцінну відповідь.

З іншого боку, ЄС не може не визнати позитивні демократичні зрушення в Україні, зокрема щодо свободи ЗМІ, зміцнення громадянського суспільства, існування незалежної судової гілки влади, сильного Парламенту, що суттєво наближає Україну до виконання політичних Копенгагенських критеріїв.

З другого, через внутрішні негаразди, пов'язані з розширенням ЄС, сумнівні незворотності демократичних перетворень в Україні, низку зовнішньополітичних факторів, держав-членів Євросоюзу у переважній більшості не готові визнати прагнення України до членства в ЄС.

Ситуація, що склалася сьогодні в Україні, створила прогресуючу критичну масу в свідомості європейської громадськості в контексті позитивного сприйняття України як європейської держави.

Стало очевидним, що сьогодні значно посилюється конкурентний потенціал ЄС, який розвивається на новому глобальному, етапі поглиблення інтеграції, яка стає реальністю для багатьох країн в тому числі й Україна стала об'єктивним наслідком цієї ситуації.

Євроцентризм є найбільш привабливим і практично безальтернативним інтеграційним процесом для України. Це вже не тільки пріоритет офіційної зовнішньої політики, але і позиція національної політичної і ділової еліти, переконання більшості українських громадян.

Все це свідчить про те, що в сучасних умовах існує єдиний міжнародний економічний простір, до якого доцільно інтегруватися Україні — Європейський Союз, на користь цього свідчать і вагомні аргументи:

По-перше Європейський Союз - єдиний регіон, що динамічно розвивається та інтегрується у міжнародну економіку, в якому всі економічні одиниці повинні пройти важливий етап пристосування один до одного у результаті змін, що відбулися і відбуватимуться за Маастрихтською угодою, особливо після створення Єдиного Ринку та завершення акцій щодо формування Європейської Валютної Системи.

По-друге, західні країни не зацікавлені у формуванні в Європі іншого регіонального об'єднання подібного Європейському Союзу, яке може виникнути на терені країн СНД, а також уникнути можливості створення такого об'єднання, як колишній Радянський Союз.

По-третє, Україна - держава з поліетнічним складом населення. На її території проживають представники понад ста національностей. Питома вага національних меншин у населенні України становить 27%, - 14 млн. осіб. Серед них - представники всіх корінних національностей країн ЄС. В той же час за межами України проживають понад 12 млн. українців і велика кількість колишніх громадян України, а в самій Україні поширюються міграційні процеси, що сприяють вирішенню проблем, пов'язаних із задоволенням потреб національних меншин в Україні й української діаспори – в Європі.

По-четверте, Європейський Союз перебуває на піднесенні, й тому має притягальну силу. Це переконує, що народи України нині висловилися б за вступ до ЄС. Тобто, є історичний шанс до об'єднання України з Європейським

Союзом. Про це свідчать відзиви підприємців, науковців, політиків, депутатів та інших верств населення України.

Крім того Україна від інтеграції в ЄС матиме політичні, економічні, соціальні і екологічні переваги:

Політичні:

- *гарантія політичної стабільності*

ЄС є стабільним політичним утворенням, яке за час свого існування накопичило досвід ефективної координації співпраці держав-членів. Створено систему розмежування повноважень між урядами держав-членів і наднаціональними органами; забезпечується збереження національно-культурних особливостей держав-членів ЄС; розроблено спільну нормативно-правову базу, а створення валютного союзу посилює не тільки економічну, а й політичну цілісність ЄС.

- *гарантія демократії*

Однією з умов інтеграції до ЄС є стабільність інституцій, що гарантують демократію, верховенство права, забезпечення захисту прав людини і національних меншин. Зближення з ЄС є гарантією, а виконання критеріїв вступу до ЄС — інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні.

- *гарантія безпеки*

ЄС визнає важливе значення України у системі європейської безпеки. ЄС та Україна поділяють зацікавленість у збереженні стабільності в Європі. Інтеграція до ЄС відкриває шлях України до більш широкої участі в структурах міжнародної безпеки, забезпечує можливість спільних дій України і ЄС щодо контролю за нерозповсюдженням зброї масового знищення, наркотичних речовин, боротьба з тероризмом, СНІДом, а нині з пташиним грипом.

Економічні:

- *макроекономічна стабільність*

Макроекономічна стабільність є однією з передумов вступу до ЄС. Завершення бюджетної реформи, забезпечення незалежності Національного банку, створення системи ефективного нагляду за фінансовим сектором дозволять Україні наблизитися до виконання зазначеної умови, використовуючи досвід, фінансову та технічну допомогу ЄС. Розширення кола членів Європейського валютного союзу збільшить макроекономічну стабільність ЄС, що матиме позитивний вплив на Україну.

- *збільшення продуктивності економіки*

Вільний рух товарів, послуг та капіталів між Україною та ЄС, участь України у спільному європейському ринку буде наслідком підвищення конкурентоспроможності української продукції та збільшення продуктивності виробництва. Джерелом збільшення продуктивності має стати вільний доступ до капіталу і новітніх технологій, а запровадження європейських стандартів у економічній діяльності стимулюватиме надходження прямих інвестицій, що матиме позитивний вплив на внутрішній споживчий ринок.

- *збільшення обсягів торгівлі між Україною та ЄС*

Розширення ЄС, із збільшенням його населення до 500 млн. споживачів, призведе до створення найбільшого споживчого ринку в Європі. Висока платоспроможність споживачів ЄС, швидкі темпи економічного розвитку країн ЄС неухильно підвищуватимуть роль ЄС як торгового партнера України.

- *міграційні процеси*

Інтеграція до ЄС сприятиме обміну досвідом і вміннями між українськими і європейськими працівниками. Внаслідок чого зростатиме продуктивність праці в Україні, збільшуватиметься реальна заробітна плата.

Соціальні:

- *захист прав працівників*

У процесі інтеграції до ЄС Україна має приєднатися до Хартії основних соціальних прав працівників, яка передбачає: право на вільне працевлаштування, адекватну оплату праці і гарантії соціального забезпечення, покращання умов життя і праці робітників, охорону здоров'я і безпеку праці.

- *реформа соціальної сфери*

Співробітництво з ЄС сприятиме успішному реформуванню системи охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту і соціального страхування, наближенню їх до європейських стандартів.

- *екологічні.*

Екологічна політика ЄС, яка базується на визначенні організаційної та регулятивно-контрольній діяльності суспільства, держави, дозволять Україні спрямовувати свою політику в цій галузі на охорону та оздоровлення природного довкілля, впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, розвитку технологій, переробки та утилізації відходів.

До чинників, які здатні забезпечити позитивний вплив на результати зазначеної дискусії та призвести в кінцевому рахунку до виведення відносин між Україною та ЄС на рівень інтеграції, належать

- *географічний* – Україна – органічна частина Європи, що не піддається сумніву жодним опонентом євро інтеграційних прагнень України;

- *цивілізаційний* – цінності, які об'єднують країни ЄС, є природними та життєво важливими і для українців;

- *демократичний* – у європейському співтоваристві поступово утверджується думка, що в Україні сформовано громадянське суспільство, у якому належним чином захищаються права та свободи громадян;

- *політичний* – Україна – активна учасниця регіональних та глобальних процесів, є державою-засновницею ООН, членом Ради Європи, ОБСЄ, ОЧЕС, ГУАМ, має значний вплив на розвиток процесів у Чорноморському регіоні, Південному Кавказі, на теренах СНД, Молдові та Білорусі;

- *безпековий* – Україна не має „гарячих” чи „заморожених” конфліктних точок ані на території самої України, ані у відносинах із сусідами. Крім того, Україна є активним контрибутором міжнародної безпеки, зокрема, одним з найбільших донорів миротворчих операцій під егідою ООН, а також має позитивний досвід участі в операціях ЄС із урегулювання кризових ситуацій;

- *енергетичний* – Україна потужна транзитна держава з ефективною і розгалуженою мережею нафто- та газопроводів, якими енергетичні ресурси з Росії транспортуються до держав-членів ЄС. Крім того, Україна володіє розвиненою системою ядерної енергетики;

- *ресурсний* – на території України розташовані величезні поклади корисних копалин;

- *економічний* – економіка України поступово зростає, й набирає цивілізаційного шляху спрямованого перш за все на соціальний розвиток, що поряд із структурними економічними перетвореннями гарантує підвищення зростання економіки ЄС.

В умовах об'єктивних українських реалій, слід враховувати і наявність „гальмуючих” застережень щодо надання Україні чітких євроінтеграційних перспектив:

- демократичний – недостатність прогресу на шляху відповідності політичним Копенгагенським критеріям;

- економічний – економіка України не є достатньо розвиненою і реформованою для ефективної конкуренції з державами-членами ЄС;

- „перевтома” ЄС – вступ до ЄС Румунії, Болгарії, балканських країн, невизначеність з перспективами Туреччини спричинять поступове зростання „втомленості” населення держав-членів від процесів розширення;

- міграційно-візовий фактор – повільність створення системи міграційного контролю на східних кордонах України, системи загальних закордонних, дипломатичних та службових паспортів, уповільнений процес укладення угод про радмісію з Росією, Молдовою, Білоруссю, країнами-постачальниками нелегальних мігрантів у регіоні Південної Азії та АТР. Стимулюючим фактором для партнерів в ЄС залишаються ліберальний візовий режим України з іншими країнами СНД, а також його невідповідність стандартам візового співробітництва з іншими державами світу.

Враховуючи еволюційний характер трансформації позиції ЄС по відношенню до України, а саме, від „політики сусідства” до „політики інтеграції”, доцільно прогнозувати, кульмінацією цього процесу стануть вибори до Верховної Ради України та місцевих органів самоврядування, проведення яких заплановано на березень 2006 року.

Узагальнюючи наведене, слід зазначити, що зміни в європейському політичному середовищі ілюструють, що географічні кордони держав більше не збігаються з контурами найважливіших проблем, пов’язаних з екологією, безпекою, економічними і культурними феноменами.

Розширення зони ЄС не тільки автоматично зміщує зовнішні кордони Євросоюзу, а й робить їх протяжнішими й у певному сенсі більш проблемними.

Що це означає для України? Взаємодіючи з Європою в різних напрямках, Україна неодноразово стикається з регіональними просторами, сконструйованими значною мірою для амортизації можливих непорозумінь між „своїми” і „чужими”, „нами” і „ними”. У той же час ці регіональні простори виконують важливу роль „парасольок”, за допомогою яких Європа перевіряє серйозність наших намірів і їхню забезпеченість політичною волею і ресурсами. З погляду України, як, мабуть, і Європи, ці регіональні простори мають стати предметом не суперечок, а тісної взаємодії і плідної співпраці з Євросоюзом як генеральним репрезентантом „Об’єднаної Європи”.

Список літератури

1. Шишков Ю. Интеграция и дезинтеграция: корректировка конвенций // Мировая экономика и международные отношения, — №10. — 1993. — С. 80-88
2. Бузько І. Економічна політика держави в контексті глобалізації світової економіки: перспективи включення України в міжнародне співробітництво. Матеріали круглого стола: „Розширення Європейського Союзу на Восток: последствия для Украины” Восточноукраинский национальный университет им. Даля. Луганськ. 2003. — С. 15-18.
3. Balassa B. The theory of Economic Integration — Homewood, R.D. Irwin. — 1961. — 216 p.
4. Носов М.Г. Кризис ЕС: Последствия и перспективы // Современная Европа. — №4. — 2005. — С.21-35
5. “Special...”, p. 8; EC. Internal Market Scoreboard. 10 years Internal Market without Frontiers, Brussels, 2002, p. 18
6. Указ Президента України „Про стратегію економічного та соціального розвитку України „Шляхом європейської інтеграції” на 2004-2015 роки”

Определена и охарактеризована динамика, а также интеграционное развитие Украины с Европейским Союзом. Подняты проблемы дальнейшего реформирования системы государственного регулирования экономики Украины в контексте интеграции в ЕС.

The dynamics and integration development of Ukraine with the European Union have been defined and characterized. The problems of further reformation of the system of state regulation of the economy of Ukraine in the context of integration to the EU have been revised.